Resurssipoliittinen osasto

Muistio on valmisteltu yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa.

Puolustustarvikkeiden maastavienti, vuosiraportti 2017

Prosessi ja noudatettavat periaatteet

Puolustustarvikkeiden vientiin, siirtoon, kauttakuljetukseen ja välitykseen tarvitaan aina valtioneuvoston tai puolustusministeriön myöntämä lupa (Laki puolustustarvikkeiden viennistä 282/2012). Lähtökohtana on, että lupa myönnetään, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä vaaranna Suomen turvallisuutta.

Lupaharkinta perustuu tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Suomi noudattaa Euroopan unionin neuvoston yhteistä kantaa lupaharkinnan perusteista. Yhteisen kannan mukaisesti lupia myönnettäessä arvioidaan sekä määrämaan sisäistä tilannetta ja sen kansallista turvallisuutta että alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta. Lupaa myönnettäessä arvioidaan määrämaan sitoutumista kansainvälisten sitoumusten ja oikeuden noudattamiseen sekä ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä tuotteiden jälleenvientiriskiä.

Lupaharkinnassa arvioidaan myös viejän luotettavuutta. Lupa myönnetään hakijalle, jonka katsotaan olevan sopiva viemään puolustustarvikkeita ja jonka arvioidaan noudattavan luvan myöntämisen ehtoja.

Lupaharkinta sisältää lisäksi vietävän tuotteen arvioinnin; ominaisuudet, käyttötarkoitus ja sotilaallinen merkitys. Lupaharkinnassa otetaan myös huomioon kotimaisen teollisuuden tukeminen osana kansallista huoltovarmuutta erityisesti kriittisillä teknologia- ja osaamisalueilla.

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio tehdään sen hetkisen tilanteen perustella. Ehdottoman esteen viennille muodostavat pakotteet ja asevientikiellot. Lisäksi Suomi noudattaa Kansainvälisen asekauppasopimuksen asettamia vientiehtoja, jotka vastaavat pitkälti EU:n yhteistä kantaa. Lupahakemukset käsitellään poikkihallinnollisessa maastavientityöryhmässä, jossa ulko- ja turvallisuuspoliittisesta arviosta vastaa ulkoasiainministeriö.

Puolustusministeriö julkaisee vuosittain raportin sekä myönnetyistä että toteutuneista vienneistä. Raportti koskee vain kaupallisia pysyviä vientejä. Tämän lisäksi kaikki yksittäiset vientiluvat ovat julkisia.

Myönnetyt vientiluvat vuonna 2017

Vuonna 2017 myönnettiin yhteensä 256 lupaa puolustustarvikkeiden pysyville vienneille. Kappalemääräisesti lupia myönnettiin eniten Euroopan alueelle (169 kpl). Euromääräisesti tarkasteltuna Euroopan osuus myönnetyistä luvista on suurempi kuin vuonna 2016 ollen nyt n 56 % myönnetyistä luvista. Euromääräisesti lupia myönnettiin määrämaakohtaisesti eniten Arabiemiirikuntiin, Sveitsiin ja Ruotsiin. Arabiemiirikuntien osuutta nostaa selvästi yksi partioveneille myönnetty vientilupa. Kappalemääräisesti lupia myönnettiin Lähi-idän alueelle hieman vuotta 2016 enemmän mutta arvollisesti taas hieman vähemmän (vuonna 2016 8 lupaa, joiden arvo n. 41 M €; vuonna 2017 15 lupaa, joiden arvo n. 38 M €). Eteläisen Afrikan osuus vientiluvista nousi vuoteen 2016 verrattuna. Etelä-Afrikan lisäksi lupia myönnettiin lähinnä suojamateriaalille Ghanaan, Guineaan ja Nigeriaan.

Arvollisesti eniten vientilupia myönnettiin partioveneille (ML 9), suojamateriaalille (ML 13) kuten ajoneuvojen suojaukseen käytettävälle suojausteräkselle, luotiliiveille ja suojakypärille

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

sekä erilaisten ilma-alusten järjestelmien (mm. tutkien) komponenteille (ML 5). Kappalemäärällisesti eniten lupia myönnettiin tarkkuuskivääreille ja niiden lisävarusteille (ML 1), ampumatarvikkeille (ML 3) sekä suojamateriaalille.

Myönnettyjen lupien arvo nousi vuodesta 2016 n. 94 %. Vuonna 2016 myönnettyjen lupien arvo oli poikkeuksellisen alhainen viimeisen viiden vuoden tarkastelujaksolla. Yksi vaikuttava tekijä oli varmasti siirtyminen vientilupien myöntämisessä sähköiseen järjestelmään vuoden 2017 alusta, minkä vuoksi hakijoita kehotettiin loppuvuodesta siirtämään luvan hakemista vuoden 2017 puolelle, mikäli vientiä ei ollut tarkoitus toteuttaa enää vuoden 2016 puolella.

Tämän lisäksi on myönnetty useita lupia puolustustarvikkeiden väliaikaisille vienneille huolto- ja korjaustoimenpiteisiin sekä esittely- ja testaustarkoituksiin. Vuonna 2017 on annettu myös kymmeniä ennakkolausuntoja mahdollisen viennin ulko- ja turvallisuuspoliittisesta hyväksyttävyydestä.

Kielteiset päätökset vuonna 2017

Vuonna 2017 annettiin yhteensä 4 kpl kielteisiä päätöksiä. Kohdemaat ja tuotteet olivat seuraavat:

- Bangladesh, taktisia luotiliivejä poliisin erikoisjoukoille
- Taiwan, etäisyysmittausmoduuleita valvontalaitteeseen
- Thaimaa, etäisyysmittausmoduuleita valvontalaitteeseen
- Ukraina, äänenvaimentimia urheilu- ja metsästyskäyttöön

Toteutuneet viennit vuonna 2017

Toteutuneiden vientien arvo vuonna 2017 oli n. 106 M€. Toteutuneiden vientien arvo laski noin 20 % vuodesta 2016. Merkittävimpänä nousevat ajoneuvojen komponenttien viennit Puolaan, ilma-alusten komponenttien viennit Ruotsiin sekä ajoneuvojen valmistuksessa käytettävän suojausteräksen viennit Turkkiin. Kokonaisten tuotteiden vienneistä merkittävimpänä nousee partioveneiden vienti Omaniin jääden kuitenkin arvoltaan komponenttivientien alle.

Alueellisesti tarkasteltuna suurin osa vienneistä toteutui Euroopan unionin alueelle (n. 53 % kokonaisviennistä). Lähi-idän alueen osuus laski vuoteen 2016 verrattuna merkittäväsi ollen nyt n. 24 % kokonaisviennistä kun vuonna 2016 Lähi-idän osuus oli n. 63 %. Muun Euroopan alueen osuus on n 17 % kokonaisviennistä. Toteutuneiden vientien määrämaiden kohdalla merkittävä ero vuoteen 2016 verrattuna on, että yksi maa ei nouse selkeästi ylitse muiden vaan viennit jakautuvat hieman tasaisemmin.

Tuoteluokittain tarkasteltuna kolme suurinta vientikategoriaa olivat ajoneuvojen komponentit, suojamateriaali sekä ilma-alusten komponentit. Vuoteen 2016 verrattuna ajoneuvovientien osuus laski selvästi. Eniten nousua oli ilma-alusten tuoteluokassa ML 10. Tuoteluokan viennit koostuvat enimmäkseen erilaisista ilma-alusten komponenteista, joita on viety eniten Ruotsiin.

Liite Puolustusministeriön raportti vientivalvonnasta 2017

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi